

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

La școală!

E o lege firească a naturii, ca *puterea* să nu se peardă. Și precum aceasta se poate susține, că este în legea naturii, tocmai așa se poate susține, și zice, că și în *sînul omenimei* puterea aceeași este.

Ungurii dela 68 încoace, tot cu *puterea* în mâni au fost. Ce s'au ales din ei, dacă au avut *puterea*? Au folosit-o *rău*, au întors-o asupra noastră, pentru-ca să ne înmoaie, să ne frângă, pentru-ca să omoare în noi ori-ce simțire românească și ori-ce dorință de a înainta și noi pe calea *învățăturilor* și pentru a ne croi și noi un drum, care să ne pună în rînd cu celelalte *semînții luminate* din largul lumii.

Ce s'a ales însă din *cheltuirea* acestei *puteri*? Ungurii nu au câștigat *nimic*, țeara s'a slăbit ear' noi Românii, ne-am ales cu mult, puțin cât ne-am ales, așa, că astăzi ca și atunci, când au ajuns la *putere*, odată cu capul nu voim să ne lăsăm de ceea-ce am moștenit dela moși, dela strămoși, de *limba*, de *datinile*, de *obiceiurile*, de *dorul de a înainta*, cu un cuvânt de *tot* ce alcătuește comoara scumpă a unui popor.

Ei au rămas aceia, pe cari 'i-am cunoscut înainte de asta cu ani de zile, popor orfan, pripășit pe plaiurile acestea frumoase ale Carpaților și au rămas un popor urgisit și gata de a-și da

duhul vieții, tocmai din pricină, că au umblat buimăcind încoace și încolo, după câte o *nălucă*, după câte un *gând rău*, și o *dorință* nebună, carea în veci nu se va *împlini*.

Noi însă am rămas *Români cu suflet*, *Români adevărați*, dar' *amăriți* în lăuntrul nostru pentru soarta acestei țeri, pentru care în vremuri de *răstriește* ne-am dat sîngele și avutul nostru; *amăriți* în inimile noastre am rămas, că vedem, cum unii oameni 'și-au pierdut mințile și umblă să ne desbrace de ce avem noi mai scump, oameni *răi*, care nu voesc alta, decât să scoată din noi ceea-ce Dumnezeu a voit să fie în noi, și să *sădească* în noi, aceea ce Dumnezeu *nu a voit să fie în noi*, dar' aceea ce e dorința lor nebună.

Această *porneală* a lor ne-a amărit până în adîncul inimilor noastre și e mirare, că mai putem răbda acum când păharul șicanelor și al *sufletelor* e *deplin*. Dar' nu! Răbdăm, pentru-că e în *firea* noastră de a răbda. Dar' cei-ce se joacă cu *puterea* pentru aceasta nu creadă, că răbdarea noastră *nu va avea sfîrșit!* Românul, cum am mai zis, e blînd din fire, e milos, dar' când cuțitul îi ajunge la os, atunci se scutură cu *putere*, piti-cul se face uriaș, mielul leu și atunci.. e vai de călărețul tiran, căci va fi ucis de însuși potcoavele calului seu.

Din multele nedreptăți ce ni-se fac, să ne mărginim la una, la cea mai cruntă

între nedreptăți, la porneala lor de a ne sugruma ori-ce dorință de a *înainta*, în ciuda glasului veacului în care ne aflăm, veac, care nu mai e al *robiei* și al *întunerecului*, ci al *slobozeniei* depline și al *înaintării* popoarelor.

Noiăștia, cari ne îndeletnicim cu scrisul, cărturarii, toți sîntem copii de *șerani*, de *plugari*. În copilăria noastră unul fiecare am fost la sapă, la secere, la plug, pentru-ca să despicăm pămîntul și să umplem ogoarele cu holde aurii.

Nu e aceasta o *dovadă vie* despre *puterea de viață a neamului nostru*? Crescuți cu mămăligă, cu vorbe bune și cu aer curat, am ajuns, ca astăzi frații și părinții nostri rămași în giurul ogrăzii își pot pune încrederea în noi și în ale noastre mâni.

Petrecut-am vreme destulă pe la școale străine, îndopatu-ne-am cu limbă maghiară, îngrămădit au creerii nostri cu neadevăruri despre neamul nostru. Dar' ce s'a ales? O tinerime *vinjoasă* și *sănătoasă*, o tinerime tare în *credința* față de neamul seu și *gata* pentru ori-ce *jertfe*, ce s'ar cere din partea celor care după jertfe le stă capul.

Ce va eși oare din surceii cei tineri, care acum au pornit la școale, care pentru *întăiași dată* se învrednicesc de luminile trebuincioase date de către *învățătorii* nostri Români, cu o mână nu *sgârșită*?

FOIȚA.

De-ale fetelor.

Sosit-a dela câmp Sâmbaia,
Ileana e 'naintea ei
S'o mulgă. De frumoasă ce-'i
In față-'i ca vâpaia!..

Și mult e mândră, bat-o vina!..
Flăcăii ceia din vecini,
Acum se par că sînt pe spini,
Pe spini pentru vecina!

Mereu grădesc: „așa frumoasă
„Nici-cînd, nici-cînd nu 'mi-a părut:
„Acum să știi, pentr'un sărut
„I-aș face-o zi la coasă!“

Ea mulge, mulge și deodată
Tresare, ca și un copil,
Căci simte simte-un pas tiptil,
Se simte sărutată!..

„Mișol și hoț?!.. Ea-'l știe bine!..
Ear' mîsa din fereastră: „Ce-'i?“..

— „Ia, nu pot mulge de viței,
„Că năvălesc la mine!!!“..

Iosif Stanca.

Schițe

de

Sextil Pușcariu.

— Dare de seamă. —

Nu putem zice, că nu pășim pe calea bătută de luminatul popor nemțesc. Dovadă *mulțimea* de cărți ieftine și la noi. Un semn acesta dintre cele mai *îmbucurătoare*. Începutul s'a făcut prin „Biblioteca pentru toți“ a lui Carol Müller din București, care a dat la iveală într'un an și jumătate 79 de cărțile *bune și ieftine* (16 cr. una). Biblioteca aceasta ne mulțumește, am dori însă, ca făgăduința de a scoate o *cărțică* de cel puțin 7 coale (112 pag.) să se și *împlinească*.

Deodată cu „Biblioteca pentru toți“ a văzut lumina la Samitca, din Craiova „Biblioteca pentru popularizare“, care publică numai scrieri *străine*, bine alese și bine tălmăcite în limba noastră românească. Frații Șaraga din Iași, ca să nu rămână înderăt, au început o publicațiune și mai ieftină (12 cr. numărul) fără a mai aminti șirul lung de cărți cu 1 leu numărul. Aceste colecțiuni fără de

a vătămă adevărul, se pot asemăna cu vestita colecțiune a lui Filip Reclam jun. din Lipsca.

Trebuia să mai avem una ca „Biblioteca populară“ a lui Meyer, (Meyers Volksbibliothek). Și această dorință s'a împlinit! În editura librăriei David I. Benvenisti, sub numirea de „Biblioteca nouă“, au apărut până în timpul de față 9 cărțicele, cu câte 8 cr. una. În fiecare lună ese câte două cărțicele, sub diriguirea dlui G. Sfetea. Ce privește formatul, e *nou* în negoțul nostru de cărți, mai mult lungăreț, decât lat, format englezesc. Nr. 7 e schițe de *Sextil Pușcariu*.

Cetitorii sîrguincioși se vor fi întîlnit cu acest nume, al unui *tinăr*, care mult făgăduște. E student la universitate și a lucrat prin diferite foi, precum și în „Vatra“ din București. Sub titlul de mai sus a dat la iveală trei schițe *sigălașe* din viața atît de cu multe pătăni de student.

Cu mare plăcere își aduce aminte, fiecare dintre noi despre multele nădrăvenii, de care sîntem în stare a săvîrși la o astfel de vîrstă. Câte întîmplări, câte necazuri,

Ei, sërmanii, mai mult ca noi, vor fi siliți să se îndoape în școale cu limba ungurească, limbă aspră și străină. Învățătorii vor fi siliți ca într'o singură săptămână să prădeze 18—20 ore pentru a grăi cu copii într'o limbă, carea las, că nu-'ți aduce, un prea mare folos, dar' apoi mai e și grea de învățat, și în cele din urmă, nici dascălului, nici școlarului nu-'i poate veni la socoteală, unul să propună, altul să o învețe, fiindcă e pusă cu de-asila în programele școalelor noastre dela sate.

Toată lumea luminată s'a unit în părerea, că școala are trei ținte una mai de lipsă ca cealaltă, *de a da școlărilor cunoștințele trebuincioase, cu care să se poată folosi în viața de toate zilele; de a-le deservîși inteligența, priceperea; și de a-l face pe școlar om cu credință față de Dumnezeu și de biserică, cu iubire față de semeni.*

Numai stăpânirea noastră nu vrea să știe, de această lege.

E vădit lucru deci, că școala românească dela sate numai *cu greu* își poate împlini chemarea și ceea-ce se așteaptă dela ea.

Nu 'și-o poate împlini, pentru-că pe de-o parte e cunoscut lucru, că timpul de școală pe cele mai multe sate nu ține mai mult de 6—8 luni, de când înghiață și până când se desghiață.

Satele sînt *respirate* unde și unde câte o școală, copiii sînt trebuincioși părinților, la sămănat și peste tot la lucrul casnic, ca să îngrijască de cei mai mici, sau ca să dea și ei mână de ajutor părinților lor. Ei bine, vremea școlii e scurtă și cât e de scurtă, stăpânirea și peste tot arăndașii puterii, nici în această vreme scurtă, nu cruță dascălimea noastră, ci o silește, ca să-'și prăpădească din puținele ore de peste săptămână câte 18—20.

Dascălimea noastră așadar, trebuie să-'și pună o *îndoită* silință pentru ca

pe copiii primiți dela *părinți*, în școală să-'i crească de așa, încât eșind în viața așa numită practică să se poată ajuta de cele câștigate în școală, să-'i învețe gramatică, limba românească, socoteală, să le agerească mintea și să le însușească iubirea față de oameni, ca astfel să poată eși din ei *bărbați* în toată puterea cuvîntului

Dascăli Români! E mult aceea ce se așteaptă dela voi și e cu atât mai greu, cu cât aveți de a lupta cu atâtea *neajunsuri*, cu atâtea *lipsuri*, cu atâtea *amestecuri* din partea celor, care nu ar trebui să vă stînjinească marea voastră lucrare! Îndepliniți-vă datorința cu scumpătate și nu uitați, că fiecare școlar are să fie un bărbat, pe care cum îl veți învăța așa va trăi și așa își va diriguî traiul vieții.

Vouă vă e dat, iubitorilor învățători, ca să înseninați cerul învățat cu nori, vouă și numai nouă!

Ear' voi, părinți Români, acum când se deschid școalele, grăbiți-vă a vă trimite pruncii la școale, unde în ciuda tuturor pedecilor puse de cei dela putere, totuși se vor pute învățnici de *lumina vieții*, trimiteți-'i la școală, pentru-că școala e *soarele* care încălzește, ear' știința e *roua dimineții*, până când neștiința e *soarele de iarna*, care nu încălzește și nu poate desgheta pământul, pentru-ca să producă *roadele îmbelșugării*.

Răzîndreanu.

Ungurii din România totdeauna au fost giugiuliți de către guvernul de acolo și numai ceva dacă li-s'a făcut, ei sbierau ca din gura șerpelui, ear' *foile maghiare* făceau un tărăboiu, de se ducea vestea mai departe de Pesta. Mai zilele trecute *Ungurii din Craiova*, din România au cerut un ajutor de 2000 fl. dela lada statului pentru a-'și ridica o școală — altminterlea, au zis ei, *e primejdie că li-se stînge nația în Craiova*. Ce zic frații lor la aceasta?

Semne de „împăcare“.

Tribunalul din *Alba-Iulia* vrea să fie mai *unguresc* decât toate tribunalele. De un timp încoace s'au adus numeroase și grele osânde asupra Românilor, cari fără nici o vină au fost tîrîți înaintea acelu tribunal.

Acum au judecat earăși pe un Român, pe dl *Aurel Ciato*, tîner student la universitatea din *Cluj*.

Procesul s'a ținut la 28 August pe cuvînt, că dl Ciato ar fi *așîțat* pe Români la ură împotriva Ungurilor și anume la încheierea anului școlar 1894/5, când maturisanții din Blaj s'au intrunit în hotelul *Univers*, unde între alții a ținut o vorbire și dl Ciato. „*Nu vă temeți, prietenilor*“ — zice procurorul că ar fi zis dl Ciato — „*va sosi acuși timpul, de vor veni frații noștri din România, și atunci vom arăta noi Maghiarilor, cine sîntem noi*“, după care cei intruniți acolo ar fi strigat: „*Să trăiască România și poporul ei!*“

La ascultare, dl Ciato *n'a voit* să vorbească ungurește, după-cum au cerut juzii, ci s'a folosit de limba maicii sale, de limba românească. Nefiind tîlmăciu la îndemână, chiar procurorul a tîlmăcit cuvintele rostite acolo.

Pirritul dimpreună cu apărătorul, martirul *Rubin Patîța*, avocat în *Alba-Iulia*, au răsturnat toate punctele din piră. Nu a folosit nimic, căci tribunalul setos de a croi pedepse Românilor, a judecat pe dl Ciato la un an de zile închiisoare de stat și 400 fl. pedeapsă în bani pentru „*așîțare*“ și cinci zile temniță de rînd și 50 fl. pedeapsă pentru-că — *zice-se* — *ar fi batjocorit pe un epistolar din Blaj*. Totodată a mai fost judecat încă și la suportarea cheltuelilor de proces.

Semne de „împăcăciune“ sînt acesta?

câte neajunsuri într'un an de școală! Câte nenorociri împreunate cu mult haz și ris! Și nu sîntem în stare să ne dăm seamă despre multele plăceri legate de această viață, numai după-ce am trecut prin ea. Dacă a trecut ne pare rău și nu ne pare și cântăm: „Nu-'i viață mai plăcută, decât de student“...

Cea dintăiu schiță e „*O felicitare*“ a unui profesor, care dăduse o temă grea pe cutare zi. Școlarii se grăbesc a-'i arăta semne de iubire și-'i gratulează printr'un lanț de versuri, cam întortochiat, înecat părea că-'i de doi lucrati. Apucătura a fost bună, și școlarii au scăpat de buclucul cu lecția. În „*Cea dintăiu polcă*“ scriitorul ne dă și o iconă a gândurilor și grijurilor ce cuprind pe școlari atânci, când iau parte la școala de joc. A treia e: „*Alecu Lungu*“, o minunată întălnire de student, și o strasnică declarație de dragoste. Toată fericirea sau nenorocirea momentului se reoglindează în zicătura lui moș Stănilă: „*pentru o guriță de fată mare, adeseori tremuri seara la lună și te alegi și cu o bătaie bună!*“

Recomandând această carte în băgarea de seamă a cetitorilor și îndeosebi a părinților școlărilor, gratulăm tînerului scriitor, pentru-că în mijlocul luptelor îi mai rămâne vreme, ca să se îndeletnicească cu o așa de frumoasă lucrare.

Vionă.

Bunica Maria.

Povestire din viața de student.

(Urmare și fine.)

Cine să nu-'și aducă încă și azi cu drag aminte de bunica Marie a lui Rogoz, bocotanul din Turzești?

Ce e drept se părăndase cîtiva ani unul după altul în sacul fără fund al „*vremilor neîntoarse*“ de când „ea“ 'și-a luat cu lacrimi în ochi „*rămăș bun*“ dela noi cesti de pe pământ; dar' amintirea ei ni-e cu mult mai scumpă și mai dragă decât, să o putem perde așa iute din minte.

Nu! Cum s'ar și putea una ca asta? căci Doamne, Doamne! ce mai muliere harnică și de treabă era, Dumnezeu s'o ierte!

Să fi umblat Ardealul în lung și în larg, dar' ce zic? chiar și frumosul Bînat — ce-'i avut în gospodărese multe — și cu greu ai fi aflat o femeie întru toate acasă ca dumniaei!

Nu gîndiți, că vă spun poveste, ori voesc să vă țin de glumă, Doamne ferește. Eu o cunosc bine, că am umblat des la casa lor. Și pe mine m'a bătut cu *omenia ei de toți cunoscută*, dar' mai cu seamă de noi studenții din vremurile acelea vechi, cari reîntorcîndu-ne acasă de pe la școli în timpul vacanțelor — ruși de foame, zdrobiți de învățătura cea multă ce vrînd nevrînd ni-o băgam în cap, ca cu tolcerul — și obosiți de lungimea drumului, abia apucam să ajungem în „*Valea-Sărată*“ la casa bunicei, cea alduită de Dumnezeu și de oameni! — ca să gustăm din bucatele ce ca o mamă cu inimă bună le întindea înaintea celor-ce se abăteau din drum pe la dumniaei.

Nu ar fi fost om pentru lumea aceasta, care eșind de acolo să nu le alduească casa și masa! Și cu tot dreptul!

Semne bune.

În mijlocul luptelor, care în timpul din urmă se poartă cu atâta tărie între oamenii mai de seamă ai partidului național român, în mijlocul acestei nelucrări și sténjiniri a muncii din partea unor descreerați, cari 'și-au pierdut încrederea în puterea de viață și de luptă a Românilor de dincoace de Carpați, și care toată mântuirea vrea să o afe în București, la ministrul Sturdza, care prin purtarea sa, ne-a mînat cu 10 ani în-dérét, pare că ne mîngăie câte un fapt, precum sînt reușita deplină a adunării „Asociațiunii transilvane“ la Lugoj, și strajnica vorbire ce a ținut-o domnul Roberto Fava în străbuna noastră Roma.

D-sa, în fața unei mulțimi mare, a zugrăvit pe Unguri, așa după-cum îi cunoaștem. D-sa a arătatcu dovezi puternice, că Ungurii ne asupresc peste măsură, că procesele curg întruna, că soarta Românilor din Ardeal și Ungaria e de nesuferit, și că trebuie să se pună capăt acestei asupririi a unui popor, carele precum în trecut așa și acum, nu voește odată cu capul să se lapede de neamul, de limba și de obiceiurile lui strămoșești.

„Și totuși — a zis dl Fava — pe lângă toate prigonirile, Maghiarii sînt constrinși să recunoască, că au fost învinși în încercarea lor de desnaționalizare. Ei 'și-au împrăștiat atâtea puteri folositoare, au săvîrșit atâtea crime și delict, au aprins în patria lor un foc nestîns de neînțelegere și ură, au provocat asupra lor toată ura lumii învățate pentru a vedea în sfîrșit, că prada așa de mult dorită le scapă din mâni, — pe cînd cu altă porneală li-ar fi fost așa de ușor să facă din Ungaria patria fericită și iubită de atâtea naționalități“.

„Pentru a-și câștiga încâtva simpatii, Maghiarii au născocit milleniul.

Hei, d-voastră, dragii mei, nici-cînd nu puteți prețui faptele milostive ale bunicii după vrednicie. — Nu, pentru-că nu știți, ce bine ne cădea la toți o mîncare bună și o grijă părintească — după atîta drum făcut pe jos, cu bâta în mîna și cu desagii încărcate de cărți și zdrențe în spate!

Pe vremea cînd umblam și noi la școală, nu era rogu-vă „car de foc“ ori tren cum îl mai numiți pe „domnie“. Tren erau picioarele noastre, cu cari făceam pe zi, câteva poste, ca cătanele.

Nu știu zău, tinerii noștri, cari azi învață pe la școli — mai fi-vor aplicați se facă așa drumuri lungi pe jos? 'Mi-se pare că nu, căci lumea s'a cam domnit. — Și nici că e mirare, mă rog, lumea a „progresat“ și s'a „civilizat“, ca să mă folosesc de o vorbă potrivită.

Ferească Dumnezeu, ca lumea să fi rămas tot acolo, unde a fost înainte de asta cu zeci de ani!

Azi, mulțumită lui Dumnezeu și oamenilor născocitori, avem trenuri, pe cari călătorești fără să știi, că afară plouă, ori bate vînt; avem telegraf, cu ajutorul căruia în

Dar' acesta a provocat proteste din toate părțile.

„O stranie ironie — a mai zis dl Fleva — a voit ca adunarea păcii să se țină în acest an la Budapesta, capitala unui stat în care războiul e în curgere între cei șapte milioane de asupritori și nouă milioane de asupriți. Deputații italieni, cari vor merge, cu bun gînd, la conferința păcii se vor încredința ușor despre cele spuse“.

„Ei vor întimpina un strașnic contrast.

„Vor vedea, că tot jocul măreț al scenierilor e făcut numai pentru a ascunde sărăcia morală și bănească „a unei națiuni, care se sinucide, pentru a-și arunca toată averea în gura blăstematului geniu al maghiarisării“.

Cînd muzicile țigănești îi vor înveseli între pahare de vin, și în urechi le vor răsuna strigătele „*eljen*“, atunci, dacă vor asculta, vor auzi, ca din depărtare, vaetele desperate ale celor miseri, strigătele de blăstăm ale naționalităților apăsate, echourile vandalismelor dela Turda, Oradea-mare etc... și gemetele orfanilor și jertfelor din *Mehadica*, unde sângele vîrsat de gendarmi se vede încă prin țărîna pămîntului...“

În sfîrșit conferențiarul expune, cum Români din regatul liber iau parte la lupta fraților lor, și cum *Italianii* au datoria de a ajuta și încuraja și ei pe frații de semînție latină, a căror luptă nu e irredentistică, ci e lupta pe moarte ori pe viață, a civilizației latine în Orient.

Sporesc așadar soții noștri! Lupta începută mai acum sînt trei ani în străinătate începe earăși. Suferițele neamului nostru încep a fi împărțite din nou lumii străine, carea mai curînd s'au mai târziu, dar' desigur va trebui să pună capăt, prigonirilor ce le îndurăm din partea unui popor urgisit.

5 minute din Viena capeți răspuns la întrebarea, ce ai adresat-o; avem telefon — binecuvîntata născocire a lui *Edison*, prin mijlocirea căruia te poți înțelege cu prietenii și cunoscuții tăi peste mări și țeri, vorbind ca-șicum te-ai afla față în față cu ei, și alte multe.

Azi însă călătoria s'a înlesnit. Cu trenul dacă voești să mergi până la Budapesta, ca să vezi „*comediile milleniului*“, ajungi așa de curînd, încît până acolo nu te saturi doară nici de un somn bun. Întrebați numai pe cei 500 de Bănățeni sau pe cei din giurul Hațegului, cari au pățit-o aceasta și vă vor spune!

Pe vremea mea de ar fi fost milleniul lor, — jidovesc cu trup și suflet, 'mi-ar fi plăcut să ved, dacă alergau oare și atunci „cei groși la pungă și la nas“ cu miile, ca să se desfăteze și să se minuneze de lucrările străine puse și așezate însă sub firma originalităților naționale ungurești?

Dar' ei mergeau poate și pe jos, că așa li-e capul înfîntat de laurii mării lor naționale, la care am conlucrat și noi din toate puterile, vrînd-nevrînd în restimpul veacurilor

Earăși proces.

Tribunalul unguresc din orașelul *Elisabetopole* (Ibașfalău), nevoind a rămînea înapoia celorlalte tribunale, 'și-a ținut de „datorință“ a-și arăta și el ce poate face față de „răsvrătitorii Români“.

Acest tribunal după-ce vreme îndelungată a ascultat și earăși a ascultat o seamă de Români vrednici din Ibașfalău, a hotărît, ca pe *Nicolae Crișan*, *Teodor Stoica*, un tînăr de 17 ani, pe protopopul *Stefan Cîmpean*, pe învățătorul *Ioan Sighișorean* și *George Timariu*, să-și pună sub acuză, pentru-că, vezi Doamne, ar fi murdărit steagul unguresc din curtea bisericii calvinești.

Procesul s'a ținut la 21 August n. și deși pîra era lipsită de adevăr, după-cum a dovedit și dl apărător, avocatul *Simeon Căluțiu* din *Dișio-Sân-Mărtin*, tribunalul totuși a judecat pe *Nicolae Crișan* la un an temniță de rînd, apoi la 40 fl. sau 4 zile temniță, pe *Teodor Stoica* la o lună închisoare și la pedeapsă în bani de 20 fl. sau două zile închisoare.

Stăpînirea ungurească a pus la cale o luptă groasnică împotriva a tot ce-î românesc. Ea nu se mărginește la asuprirea „domnilor“ noștri, ci e voește să stingă neamul nostru, cu totul și de aceea ea a început să iee la goană chiar și țeranii, cărora nici prin gînd nu le trece de a răsturna țeara ungurească, de a murdări zdrențele ungurești, botezate: „*Magyar nemzeti szin*“.

Cei-ce au pus la cale sîrbarea millenară; pot fi mulțumiți cu jertfele câte s'au adus până acum, pentru aceasta sîrbare, care pentru noi e atît de amară și tristă.

cu banul și cu sângele nostru de câte-ori numai ni-s'a cerut. Și ce răsplată pentru toate acestea?!

Dar' vorba Romînilor: „*Asi mie, mîne ție*“!

Ear' dacă ar fi mers și atunci ca azi la Pesta, 'mi-ar fi plăcut să-î ved pe toți la țermurile Tisei, sute de mii, ear' aceasta făcîndu-și milă de oboseala lor, ori spîriindu-se de ei, să ese din albia sa și în sfîrul ei să 'm-ii cuprîndă.

Ce privilegii înălțătoare de inimi ar mai fi fost!

Iertare, vă rog dacă eară poate fără voe vam purtat prin alte cîmpuri cu mintea, de știam, că vă supărați, n'aș fi făcut-o pentru întreg „mănalău“ din Pesta, (care știu, că altcum vi-e tare drag?) Voiu urma deci istoria începută...

Călătoria pe vremea cînd umblam și eu la școală era împreunată cu greutăți mult obositoare.

Plecăm dela școala din Blaj și azi atîta carte se învață, încît trebuie să se oprească dela școală cînd duce studenții „dobă de“ să iee puteri noi, în cetate din care apoi rînd pe rînd ajungînd pe la doritele

Asociațiunea la Lugoj.

Una dintre tovarășiiile, care mai mult lucră pentru luminarea mult asupritului și prin urmare mult înapoiatului nostru popor, e „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român“.

Acest focular de lumină până acum, mult puțin cât a lucrat, dar' a lucrat. A întemeiat școale, a susținut studenți săraci la școale, pentru a face din ei oameni de bine, bărbați folositori neamului.

Cercul în care se învîrtia această „Asociațiune“, a fost părțile ardelene. Așa au chibzuit întemeietorii acestui binefăcător focular răspânditor de lumină, și-au chibzuit așa, fiindcă așa erau împregiurările. Pe acea vreme, când s'a pus temelia înființării acestei „Asociațiuni“, Ardealul era neatîrnător și neatîrnătoare de ceilalți frați români s'a aflat de bine ca să fie și „Asociațiunea“.

Astăzi, mulțumită iubirii de neam a unora, „Asociațiunea“ și-a lărgit hotarele muncii, și astăzi de binefăcătoarele ei raze pot fi încălziiți nu numai Românii din Ardeal, ci și cei din Banat și peste tot cei din părțile ungurene.

Obicinuita adunare generală, în anul acesta „Asociațiunea“ și-a ținut-o în părțile bănățene, în orașul de frunte al Banatului, în Lugoj.

În cele-ce urmează, vom da — mulțumită trimisului nostru — o icoană vie a celor petrecute acolo, din privilegiul tinerii adunării generale.

Raport

despre adunarea generală a „Asociațiunii“.

Lugoj, 28 August 1896.

Cu vreme multă înainte se începuseră pregătirile pentru a face ca adunarea generală a „Asociațiunii“, care de acum încolo ne va ocroti și pe noi sub aripile sale, se reușească cât se poate de bine. Toți Lugojenii eram dornici de această adunare, și cu toții

Vă puteți închipui deci, ce privilegiu bun aveam, de a ne cerceta cunoștii din drumul nostru, cunoștii pe cari, Doamne ferește, pentru toate bunătățile lumii nu i-am fi încungiuat, cu deosebire, când eram flămânzi!

Dintre toți cei mulți, la nime însă nu mergeam mai cu tragere de inimă, ca la bunica Maria!

Par'că și acum o văd, o femeie sdravănă, negricioasă și cu toate-că pe umerii sei purta sarcina alor 60 de ani, încă tot rumenă și frumoasă! Par'că o văd, cum ne eșia în cale, zărindu-ne cât de colo, cum ne strîngea în brațe și ne săruta, cum ne imbia cu mâncare și cu vin din via lor, ca să căpătăm „față și încredință“, cum ne întreba de testimoane cîntecului nostru, „câteva „groșițe“ pe cei mai buni...“ „ne așternea niște paturi, curate și frumoase“ „ormim ca domni!“

„Să-i răsplătească pe cealaltă binașă, pentru binefacerile ei!“

„Și văd d-voastră locuința (bucătăria și saloanele) din curtea ei!“

am sărit, ca întâia adunare a „Asociațiunii“ pe pământul bănățean să fie la culmea reușitei.

Oboselile noastre n'au fost zadarnice, și astăzi, după sfîrșitul adunării, mulțumită Domnului, mă simt vesel și fălos să vă pot da un raport, adecă mai bine zis o icoană cam întunecoasă despre felul cum au curs sărbările din Lugoj.

Pentru ca să nu mă prea depart cu vorba vă împărtășesc o schiță scurtă. Eată-o:

Încă cu zile înainte să putea băga de seamă o mișcare viasă în orașul nostru, în Lugoj. Fruntașii s'au împărțit în mai multe grupe, pentru ca să facă totul spre îndestulirea obștei ce va lua parte la adunare. Sub presidența dlui Titu Hațeg, s'a alcătuit un comitet arangiator, care s'a împărțit în secțiunea pentru primirea și găzduirea oaspeților, avînd în frunte pe dl Dr. Maior; a 2-a, pentru pregătirea ședințelor adunării generale ale „Asociațiunii“, care a avut în frunte pe domnul George Popoviciu; a 3-a pentru a aduna membri pe seama „Asociațiunii“ și îngrijirea de mijloace bănești, în frunte cu Dr. Stefan Petroviciu; a 4-a pentru arangierea convenirii sociale, a banchetului și a excursiunilor, în frunte cu dl Coriolan Bredicean, avocat; a 5-a pentru punerea la cale a concertului și reprezentațiunii teatrale, în frunte cu dl Virgil Thomiciu și a 6-a pentru arangierea întrecerii corurilor, care au avut de president pe Dr. Dimitrie Florescu.

Toți fruntașii români din Lugoj au fost împărțiiți, în câte una din aceste „secțiuni“, care și-au îndeplinit foarte frumoș aceea cu ce au fost încredințate.

Încă cu două zile înainte au sosit oaspeții. Comitetul din Sibiu al „Asociațiunii“ a sosit în preziua și la gara din Timișoara a fost salutat de către d-șoara fiică a dlui avocat Ardelean, care pe lângă câteva envinte a predat dlui președinte Ioan Micu Moldovan un frumos buchet.

Înainte de toate, îmi țin de datorință a vă împărtăși, că adunarea aceasta ne-a făcut părtași la bucuria de a vedea o seamă de fruntași ai neamului românesc. Așa am vezut pe dl episcop dela Caransebeș, Nicolae Popea, pe dl Dr. Ioan Rațiu, președintele partidului național român, care a ațintit toate privirile asupra d-sale, ca asupra unui bărbat al nostru, pe care de conducător firesc îl vom ține în ciuda tuturor opintelelor dușmanilor nostri și a unor stricați din sînul neamului românesc. Au mai luat parte domni: martiru

Toate puse în ordine și la locul lor, îți era mai mare dragul să te uiți la ele.

Casa împodobită și curată „ca curțile domnești“, ear' de ale țesutului și în cusături era minunată bunica noastră, îi merse vestea departe în tot ținutul acela.

Alergau femeile tot într'una la ea, una după forme de lepedeie, alta după fețe frumoase de pat, funduri de perini ș. a., căci nime nu era mai meșteră în făcutul lor ca bunica, ear' domni dela oraș i-le plăteau scump. Mai bine de 200 fl. numai din țesături făcea pe an! Căci mă rog, pe vremea aceea chiar și Măriile Lor își împodobiau odăile cu lucruri de casă, cari erau cu mult mai tari și mai bune, decât vechiturile cele putrede ce le cumpără azi — durere — chiar și Românii nostri dela sate, pentru podoaba caselor, lăpădând astfel pe încetul frumoasa datină strămoșească, de a se îmbrăca din căsnicia proprie.

Toate erau bune și frumoase la bunica, dar' ceea-ce mai mult îți atrăgea luarea aminte intrînd în casă, era „bujorul mării“ Marițica, fala și unicul ei copil! Părinții ei, ca oameni

George Pop de Băsești (Badea George), domni Mocioni și dl Patriciu Barbu.

Seara pentru a ne cunoaște, ne-am intrunit la hotelul „Concordia“, unde cu dragoste românească am petrecut, ba unii dintre noi au salutat chiar și zorile zilei.

În 27 August, dimineața s'a ținut slujbă dumnezească, mai întâiu la uniți apoi la biserica neunită unde a slujit însuși dl episcop Popea. Vorbirea frumoasă ce a ținut-o dl episcop încă vi-o trimit, pentru-că e vrednică de a fi cunoscută sumedeniei de cetitori ce o are „Foaia Poporului“. (O dăm la altă parte a foi noastre. Red. „F. P.“)

Ședința s'a început la 11 ore și anume în sala cea mare a casei comitatului, care era împenată în odoare „millenare“ încă de pe vremea sărbării millenare a comitatului nostru atât de românesc. La masa gazetarilor au fost înfășoșate vre-o 16 foi românești, între care și „Foaia Poporului“, apoi 3 foi ungurești și două nemțești.

Sosind președintele a fost salutat din toate părțile și din toate pepturile. În mijlocul unei însuflețiri de nedescris, canonicul Moldovan a descris adunarea prin o cuvîntarea măreață, în care după-ce spune, că până acum „Asociațiunea“ s'a răstrîns între marginile munților ce împresoară Ardealul, „acum însă“, zise dl președinte, „Asociațiunea noastră“ și-a pus de datorință a îndulci fructele unui soi din pomi, ce sînt în chip precumpător într'un ținut atât de larg din partea răsăriteană a Ungariei. Ea și-a avut părtașii sei între toți Românii de pe țermurul Ungariei fără de căutare la ținutul în care locuiesc, dar' adunările ei generale, îndatinate a se ține din an în an, până aci au descălicat tot numai înlăuntrul coroanei și pădurii de munți străvechi, întru ale căror restrîngerii nepătrunse, străbunii nostri au aflat adăpost pe vremea năvălirilor.

Acesta e cel dintăiu pas ce-l face, scoborînd coasta munților și înaintînd spre marginile cele mai îndepărtate ale terenului ocupat de neamul nostru.

Legătura sîngelui și a limbii, cari încheagă și țin la oaltă deosebitelile națiuni și dau naștere deosebirii lor, — legătura sîngelui și a limbei, care la Români totdeauna s'a vedit cu tărie neinvinsă, încât zisa lui Bonfiniu, că Românul mai mult a luptat pentru limbă decât pentru vieța sa, este adevăr istoric în deplina putere a cuvîntului, — aceste legături puternice făcură, ca adunarea

cu bani o purtase pe la toate școalele din giur, de unde refutorcîndu-se acasă se făcuse un „odor de coconiță“, cât să fi mai avut doi ochi să te uiți la ea, așa era de frumoasă și de isteată.

Câte inimi tinere întâlnindu o în cale vor mai fi suspinat în urma ei? Pentru câți juni a mai deschis și „ea“ plăcuta cale a dorințelor, ori piezișă groapă a desnădejdelor!

Se îmbulzeau tinerii cu droaia ca să-i ceară mîna, inima și galbinii, și se făceau frate, chiar colac în giurul ei, numai și numai ca să capete dela ea o vorbă bună, o privire dulce și făgăduitoare!

Știau ei bine, ca „ea“ numai a unuia poate să fie... și atunci, pentru mulți, câte pianuri risipite, câte visuri sarbede, nenorocite!

Dintre toți Marițica iubia însă mai mult pe tînărul Vasile al lui Vasilica, un tînăr așezat, cam închis, de statură mijlocie, brunet, frumos! Să fii căutat anume o păreche mai potrivita, n'ai fi putut afla!

Chiar și bunicei Maria îi plăcea mai mult de el, decât de toți ceilalți. Și cum să

ținută în anul trecut la Blaj să se supună chemării frățești și să hotărască locul adunării de față între frații ce locuiesc acest colț de țeară încântător.

Fie de bun semn pasul acesta, și contribuiească el cu imbelșugare la producerea acelor fructe, care unul fiecare din noi le dorim și așteptăm dela însoțirea ce ne-a întrunit aci.

Arată apoi, cu frumoase cuvinte, că un popor numai prin carte și învățatură poate în aînta și se poate susține în mijlocul unei lumi, care spre înaintare și desevărșire nisuește.

Nisuița Bănătenilor, e lăudată din partea dlui președinte, care a rămas uimit de înaintarea ce au făcut-o bănătenii, pe ori-ce tărâm. Salută apoi pe cei de față, dorind ca adunarea să reușească pe deplin, pe care apoi o și deschide.

După cuvântul de deschidere al dlui președinte, care a fost foarte bine primit și bine simțit din partea celor aflători în sală, a urmat dl Alexandru Mocioni, care a arătat însemnătatea acestei adunări, care este o vie dovadă despre ținerea la olaltă a Românilor din țerile coroanei regelui Stefan.

„Noi pricepem cu toții, — a zis mai departe dl Mocioni, — că pentru un popor luptă mai măreață decât pentru cultura sa proprie, nici că s'ar pute închipui. Dar' lupta aceasta nu este o luptă sângeroasă, o luptă cu foc și cu fer, nici o luptă pentru niște privințe de nimica. Ea este lupta cu armele cele mai mărețe ale minții și inimii, pentru dorințe mărețe și neperitoare. Ear' doririle acestea isvoresc din simțemintele credincioase, naționale și patriotice.

Și cutez a susține fără sfială, că aceste simțeminte mărețe la nici un popor nu sunt mai adânc înrădăcinate în inimi, și că la nici un popor nu sunt mai armonios contopite, decât la poporul român.

Arată apoi cu vii cuvinte puterea de viață a poporului nostru românesc, care a luptat și luptă mai mult pentru limbă decât pentru viața și că acest

nu, când intrunia chiar și însușirile ce-i plăceau ei. Vasilie era om învățat, cântăreț bun, când cânta în biserică plâneau toate muierile auzindu-l, ear' bărbații îl ascultau cu gurile căscate. Când cetia din Ciaslov și Psaltire, cărțile cele mai iubite ale bunicei, ea îl asculta tremurând, apoi din Evanghelii, deși bunica le știa mai toate de rost, nu îl puteai prinde, să fii stat în cap! Ear' asta făcea mult înaintea bunicei.

Nu-i mirare deci, dacă bunica plănuia să-i facă popă în Turzești, ear' pe Măriuca ei „preoteasă“. Dela un timp încoace nu-i plăcea să vadă, numai pe ei amândoi, căci zicea ea: „sunt ursiți unul pentru altul, de Tatăl cel sfânt, copiii mei“.

Ca muieră cucernică se ruga neîncetat, pentru-ca Dumnezeu să-i împlinească dorința ei, planul ce tot într'una o stăpâna.

... Dumnezeu i-a ascultat cererea ei: doi ani în urmă Marișica era preoteasa lui Vasilie, ear' el preot în Turzești.

Turda, Septimiu B. Murășan.

popor liniștit poate striga: „afară de frico Domnului, altă frică nu cunosc.“.

Salută apoi pe „Asociațiunea“, care a venit în mijlocul Bănătenilor.

Cuvântarea dlui Mocioni a fost un giuvaer scump din tot ce s'a petrecut cu privilegiul sârbărilor din Lugoj. Strigătele de „Să trăească“ nu voiau să mai încete, o dovadă vie aceasta, că a vorbit în numele tuturor bănătenilor.

(Va urma.)

Cuvântarea

P. S. S. Domnului Episcop Nicolae Popea, ținută în biserică din Lugoj, la 15/27 August c.

Dorind doream, evlavioșilor ascultători, să pot săvârși serviciul dumnezeesc, sfânta liturgie, în biserică aceasta frumoasă, aducând laudă, închinăciune și mulțumită Tatălui cereșc, pentru facerile de bine, ce le revarsă preste noi în toate zilele. Căci dacă ființele cele necuvântătoare, însăși natura în feiul seu, dă semne de mulțumire către Dumnezeu puterilor, care le-a zidit și le cărmuește, apoi cu cât mai virtos omul, omul zic, unica ființă cuvântătoare în lume, făcută după chipul și asemnarea lui Dumnezeu cu hotărîrea, de a fi desevărșit, precum și Tatăl din ceruri desevărșit este!

Au nu în toate zilele auzim noi spunându-ni-se în biserică, că *toată darea cea bună și tot darul desevărșit de sus este, pogorînd dela Părintele luminilor?*

Dorind doream mai încolo, iubiților, ca să mă ved față în față cu credincioșii comunei acesteia scutită de Dumnezeu a *Lugojului*, care fără îndoială e una din cele mai de frunte comune, nu numai din eparchia Caransebeșului, ci din întreaga provincia noastră metropolitană, să dau, zic, față cu iubii mei fii sufletești din comuna această și prin învățăturile, sfaturile și povețele mele binevoitoare archierești, să pot adăuga și mai mult la zidirea lor, la înălțarea simțului lor religios și moral, *mai ales în aceste zile de încercare, ce din toate părțile ne împresoară*. Și așa, iubiților, numai la câte un privilegiu, cum e și cel de azi, ear' altădată prin pastorale, îmi pot îndrepta glasul meu către iubita preoțime, cler și popor, din eparchie.

Dorind doream în sfârșit, iubiților, ca să iau parte și eu la îndoita voastră sârbătoare de astăzi, să mă bucur și eu de bucuria voastră, bine știind, că azi sârbăți *hramul* sfintei biserici acesteia, al adormirii prea curatei Născătoarei de Dumnezeu și pururea fecioarei Maria, de o parte; ear' de altă parte tot astăzi își țin aici în Lugoj *adunarea sa generală* „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român“. O mare cinste aceasta, căci se știe, că aceasta Asociațiune, cea mai *veche* și mai *însemnată* la noi Români, până acum își ținuse adunările sale anuale tot numai între marginile ardelene, ear' acum *ântâiașidată*, trecând marginile acestea, cinstea cea dintâiu v'a dat-o vouă.

Dar', iubiților, bucuria, ce o simt eu azi se duce mai departe, încă și din alte puncte de vedere. Aruncându-mi privirile împregiur, eu aflu aici la voi niște urme afund brăzdate de un simțemânt *tainic religios* și *moral* al *înaintașilor vostri*; aflu lucrul mânilor lor neobosite, care mă îndeamnă să cred, că ei, acei înaintași ai vostri, au fost

niște oameni *vrednici*, niște *creștini adevărați*, pîntrunși de o însuflețire curată pentru credința și biserică lor *strămoșească*, de-o parte; ear' de altă parte aflu mai încolo pe urmașii aceloră nu mai puțin silitori, călcând cu bărbăție în urmele părinților, urmând lucrurile începute de ei mai departe cu o statornicie neînfrântă și neslăbită.

Au, iubiților creștini, *biserica* aceasta măreață, cu podoabele ce o înfrumusează, cu *școala* și *clădirile* ce o împresoară; au *preoțimea* aceasta zeloasă în frunte cu un *conducător* la lo ul seu, cu *corporațiunile* în ordine regulamentară și cu un *cor* așa de minunat; au poporul acesta evlavios și plin de însuflețire, în frunte cu o *pătură* mai înaltă aleasă, au toate acestea să nu dovedească cu desevărșire cele zise de mine?

Dar' nici că se poate altmintrelea, iubiți ascultători, dacă voim să susținem ce-i al nostru, dacă voim să asigurăm ființa și viitorul bisericii noastre naționale. Ne aflăm, ce-i drept, în *împregiurări foarte îngrijitoare*, pline de greutate și necazuri din toate părțile. Dar' trebuie să *luptăm*, ca să le învingem și le vom învinge, dacă vom voi, căci toate le poate omul, dacă *voește*, pe cale dreaptă, punându-și nădejdea în *Dumnezeu*.

Urmați deci, iubiți credincioși, calea aceasta și mai departe, având în vedere pilda cea bună și frumoasă a părinților vos'ri. Iubiți-vă *biserica* cu statornicie și căldura voastră străveche; fiți *tari* ca stâncă în credința strămoșească, dela care nici un fel de făgăduință, fie cât de amăgitoare, *să nu vă poată abate*, țineți strîns la *ășezemintele, datinele și obiceiurile, bêtâne ca la lumina ochilor*. Să nu uități, iubiților, nici-odată, că această credință, aceste *ășezeminte*, aceste datini și obiceiuri au fost totdeauna *razimul cel mai puternic* al neamului nostru românesc pe acest pământ. Mulțimea necazurilor trecute, oare nu ne dovedește aceasta?

Dar', iubiților, biserică își îndeplinește țințele sale înalte și adecă: *creșterea, cultivarea și luminarea* fiilor sei credincioși prin *școală*. Școala e *fica bisericii*, dar' nu școala *păgânească*, ci cea creștinească, care se întemeiază pe învățăturile sfinte, dumnezeiești, pe care le-a învățat însuși Mântuitorul lumii *Isus Christos* și *Apostolii* lui. Școala, iubiților, e *lumina*, care luminează întru întunec, împărștiind întunerecul orbiei, și are de scop *luminarea* poporului. Tot aceasta a fost și țința cea mântuitoare a bărbaților noștri *naționali*, cari au înființat „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român“. Îngrijiți-vă deci și voi, iubiților, de școala voastră, ca se corăspundă din ce în ce tot mai mult recerînțelor timpului și prin urmare scopului celui sfânt amintit.

Îmbrățișați mai încolo, iubiților, pe lângă celelalte și *industria, comerțul și meseriile*, care ne duc la starea cea bună națională, căci acestea ne desgroapă azi comorile și avuțiile. Părinții vos'ri te-au cultivat acestea cu multă însuflețire odinioară, se înțelege, după împregiurările timpului lor. Au piața Lugojului nu ne-ar pute șopti nimic despre acest adevăr? Fiți și buni economi, iubiților, căci numai așa putem ajunge la o stare bănească mai bună, de care avem trebuință în toate zilele, căci dacă datori suntem a ne îngriji de cele *ale averii*, fără de care nu putem avea lipsele și trebuințele noastre.

Dar', iubiților, toate acestea se vor folosi, dacă veți trăi în *bună înțelegere* frățească între voi și produce bună, înțelegere între

mare și între fiii și credincioșii comunei acesteia. Prin buna înțelegere lucrurile cele mici cresc și se fac mari, ear' prin neînțelegere și cele mai mari scad și se nimicesc; pentru-că *buna înțelegere zidește, ear' neînțelegerea sau vrajba risipește*. Prin urmare numai prin bună înțelegere veți pute da înainte și spor și voi în toate afacerile și lucrările voastre bisericesti, școlare și economice.

Acestea, iubitorilor, sînt sfaturile și învățăturile mele archierești, sfaturi și învățături binevoitoare, eșite din adâncul inimii mele.

Primiți-le, iubitorilor, și puneți-le și voi adânc în mințile și inimile voastre, și urmăriți-le întocmai atât voi cât și fiii vostri, și veți afla ușurință în toate afacerile voastre, spor și har dela Dumnezeu, în economia și întreprinderile voastre de tot felul, ceea-ce pe lângă împărțirea binecuvîntării mele archierești vă și doresc din inimă acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

SCRISORI.

Români rătăciți.

Ticvaniul-mare, 13/25 August 1996.

Onorată Redacțiune!

Dintre cei cari s'au iscălit pe listă, pentru a merge la „Ghena” unguerească, unii s'au retras. Pentru aceasta și pentru-că au ascultat de înțeleapta povață a foaiei noastre, laudă li-se cuvine. A mers însă o turmă de opt rătăciți, cari în 21 August a plecat la gara din Oravița, unde fisolgăbirul *Motsidlovsky* 'i-a adunat acolo și au tăiat-o înspre Iuda-palestina, auzi-le-am de nume, dar' pe ei să nu-i mai vedem! Cei opt sînt următorii: Petru Popoviciu, notar, Biró János, care s'a ostenit mult pentru a silă pe oameni se meargă la milleniu. Apoi subjucele Ioan Stoina, cas-sarul com. Simeon Frențiu, Iacob Janer, cărcimarul Petru Roșiu și barbierul Anton Schill. Cea mai mare rușine însă a făcut-o economul *Timoteiu Stanimir*, care nefiind slujbaş totuși s'a lăsat să 'i-se pue *belciug în nas*. Păcat pentru acest întunecat la minte, că mai cetește foi românești. Rușine să-i fie, căci a lăsat adunarea „Asociațiunii” și s'a dus în Pesta, ca să dea mîna cu *asupritorii neamului românesc*.

Un abonent.

CRONICĂ.

Episcopi români la Sibiu. Duminica trecută au sosit la Sibiu episcopii *Nicolau Popea* dela Caransebeș și *Ioan Meșian* dela Arad, pentru-ca să iee parte la ședințele consistorului metropolitan și ale fundațiunii Gozșcu.

Csikoși depe puste. Pe gozul Turzei sau al Oradei-mari 'l-am crezut în stare de a sparge ferestrele Românilor noștri de bine, dar că și Român să se sîrsească o astfel de faptă urtă, mai ba. O astfel de faptă urtă a sîrșit o mîna mișească, care acum a aruncat cu petri în fereastra căruia este președintele partidului național. Ioan Rațiu.

Prul Weigand a sosit în Alba-Iulia unde a fost bine pri-dinsul își urmează căătorie Sibiu.

Cu oameni harnici s'a învrednicit Brașovenii ceea-ce numai spre mulțumire le poate fi. Anume dl. *Valeriu Branisce*, care a fost întemnițat la Vaț pentru ținuta sa românească a fost ales de profesor la gimnaziul din Brașov; ear' dl. *Vasile Saftu* a fost ales de preot la biserica „Sf. Nicolae” tot din Brașov. Gratulăm Brașovenilor pentru nimeritele alegeri!

Osândit pentru zdreanța unguerească. Neguțetorul *Paul Romanovici* din Neoplanta, a dat un mare prânz în via sa și cu privilegiul acesta a desfășurat un *steag sêrbesc* cu colorile roșu-vînet-alb. Pentru această faptă numitul neguțetor a fost pedepsit la 3 zile închisoare și 50 fl. pedeapsă în bani. — Apoi să mai zică cineva, că este dreptate în Ungaria.

Lobanov mort. Ministrul Rusiei pentru afacerile din afară a murit la stația *Sepe-tovka*, în vagon. Lobanov însoțea pe Țarul și Țarevna Rusiei la Kiev, unde avea să se sfințească o biserică întru amintirea sfîntului Vladimir, care a început cel dintăiu încreștinarea Rușilor. Prin trînsul Rusia a perdut un mare bărbat al seu.

La Pesta. Din Bistrița ni se scrie următoarele: Deoarece-ce dascălul din Bistrița *Iuliu Chita* s'a dus la tîrgul zdrențelor din Pesta, provocăm pe toți membrii comitetului parochial ca salariul acestui dascăl să-l scăricim dela 400 fl. la 300 fl. Suta de fl. și așa a căpărat-o pe nedreptul. Numitul învățator s'a făcut nevrednic de bunăvoința noastră! *Alexandru Cilica*, *Mitru Filimon*, *Stefan Sașu*, *P. Șomfăleanu*, *Mitru Căstanel*, *Stefan Vermeșan*, toți din Bistrița.

Înșelătorie cu lotăria. Jidanul *Heintze* dia *Budapeșta* a făcut un „geschäft” cu lotăria de clasă, cu losuri millenare. Foaia unguerească „*Alkotmány*” face luători de seamă pe toți Ungurii, ca să nu mai cumpere losuri dela Jidănașul, care cu invoirea guvernului a făcut traficuri pe socoteala lesne credincioșilor. Sfatul foaiei unguerești îl putem primi și noi.

Iubileul de 400 de ani al descoperirii Indiei. În anul viitor se va ține iubileul descoperirii drumului ce duce la India, din partea lui *Vasco di Gama*.

Pentru cei slabi de ânger. Telkes Simon, căpetenia tovarășiei, care se străduiește pentru ungerisarea numelor neungurești a trimis o hîrtie la toți preoții unguri în care îi roagă ca să lucre într'acolo, ca toți Ne maghiarii să-și ungeriseze numele și încă cât se poate de curînd, căci altmîntrelea e vai de „nația singură alcătuitoare de stat”. Vai va și fi de ea, dacă gîndul lui Telkes numai între Români își va afla părținatori.

Ungurii — batjocoriți pe toată linia. Foaia rusească „*Fornal de St.-Petersburg*” îi ia pe Ungurii la respăr și aceasta o face din privilegiul sosirii unor Jidănași din Viena la Budapeșta. Foaia rusească le spune Ungurilor, și încă foarte la loc, că țeara aceasta e locuită de *mai multe popoare*, prin urmare Ungurii nu au dreptul de a ținea toate pentru ei, și a despoaia pe celelalte popoare de drepturile ce li-se cuvin. — Până și Mascalii își bat joc de ei!

R Î S.

Pe unu ca pe alalalt.

Un om se întălneste cu un flăcău din vestitul sat al Proștenilor și-l întrebă:

— De unde ești, vornice?

— Dela noi.

— Și cum te chiamă?

— Ca pe tata.

— Da pe tată-tău?

— Ca pe mine.

— Da pe amîndoi cum ve chiamă?

— Pe unu ca pe alalalt.

Apoi d'ahaia a fost.

Un Țigan vine speriat la notarul din sat și îi spune:

— *Măria Ta, Măria Ta*, sîrutuț-'i talpile! Nu departe de capul satului am vîzut tocmai acum 100 de lupi!

— Ai vîzut pe naiba, Țigane, — rîspunse notarul. O sută de lupi nu se adună nici pe șapte hotare.

— Apoi de n'or fi fost tocmai o sută, 50 au fost de bund-seamă! grăd din nou Țiganul.

— Nici 50 nu se poate, — rîspunse notarul; șatătia sînt prea mulți, ca să-i poți vedea la un loc.

— Apoi de, domnule notarêș! *Măria Ta* trebuie să știi mai bine. Dar' dacă n'or fi fost 50 în cap, apoi din 20 nu mai las nici unu!

— Nici atătia n'au fost, cioară!

— Da zece tot au fost, *Măria Ta*.

— Minți, Tartorule, că nici zece n'au fost.

— Atunci de bund-seamă au fost 5, pe asta n'aș pute jura.

— Nu te mai jura de giaba, corcodin, că nici 5 n'au fost.

— Apoi de n'a fost unu, apoi n'a fost nici unu, grăd Țiganul, muindu-se din ce în ce tot mai mult.

— Du te la pustia, mîi Țigane, zise în cele din urmă notarul, vîzînd cum stau lucrurile. — O fi fost vre-o tufă.

— Ei, dar' tufa mișcă, *Măria Ta*?

— Da cum să nu miște, când o bate vîntul!

— Apoi dar' d'ahaia a fost, sîrutu-ți talpile hele blagoslovite, *Măria Ta*, domnule notarêș!

POSTA REDACȚIEI.

D-sale Ioan Pop Reteganul. Ai primit rîspunsul nostru?

D-sale Al. Vălescu. Mulțumitele noastre pentru binevoitoarea considerație. S'a trimis și una și alta. Foaia a mers pe la București, dar' o foaie de acolo a fost așa de cinstită, încât a primit nrii fără de a plăti abonamentul.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

ERIE.

Tragerea din 29 August n.

Budapesta: 1 31 55 57 69

Tragerea din 2 Septembrie n.

Sibiu: 52 26 64 20 41

Tirgurile din săptămâna viitoare după c. l. vechiu.

Luni, 26 August: Agnita, Bruia, Crișul-săsesc, Gheorghio-Sân-Miclăuș.**Marți, 27 August:** Hapoș, Macfalău.**Mercuri, 28 August:** Drașov, Ciuc-Sepviz, Făgăraș, Turda.**Joi, 29 August:** Ispánmezó, Panticeu, Vorumloc, Zam.**Vineri, 30 August:** Tășnad.**Sâmbătă, 31 August:** Gross-Eidau.

Călimdarul săptămânii.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele	
	Dum. a 15-a d. Ros., gl. 6, sft. 4.		răs.	ap.
Dum.	25 A. M. A. Bartolom.	6 Magnu	5 31	6 29
Luni	26 Micii Adr. și Natalia	7 Regina	5 32	6 28
Marți	27 Cuv. Pimen	8 (+) N. Mar.	5 34	6 26
Merc.	28 Cuv. Moise Arapul	9 Gorgonie	5 36	6 24
Joi	29 (+) Tăi. Cap. S. Ioan	10 Nicol. Tol.	5 38	6 22
Vineri	30 PP. Al. Ioan și Pav.	11 Prot.	5 40	6 20
Sâmb.	31 Brêul Preac. Mariei	12 Macedoniu	5 42	6 18

Cărți noue.

Au mai apărut în „Biblioteca pentru toți“, de sub direcția dlui Dumitru Stăncescu:

Nr. 70. P. Dulfu, «Legenda Țiganilor».

Nr. 71. C. I. Stăncescu, «Ce este frumsețea».

Nr. 72. G. T. Buzoianu, «Cugetări asupra pop. vechi Egiptul».

Nr. 73—74. A. Vlăhuță, «Dan», roman, partea I.

Nr. 75. Alex. Z. Sihleanu, «Armonii intime».

Nr. 76—77. A. Vlăhuță, «Dan», partea II. și ultimă.

Nr. 78. Augier & Sandeau, «Gine-rele lui Poirier».

Nr. 79. Anton Pan, «Nastratin Hoge».

*

Fiecare număr costă 16 cr. și se poate cumpăra dela librăria «Tipografiei» mai înainte a «Institutului Tipografic».

În „Biblioteca de popularizare“, ce se tipărește la Ralian și Ignat Samitca în Craiova au mai apărut:

Nr. 22. «Un roman în nouă scrisori», de F. M. Dostoiewski, traducere de I. Hussar.

Nr. 23. «Poesii» de Sully Prudhome, traducere de A. Steuerman.

Fiecare număr costă 16 cr. și se poate cumpăra dela librăria «Tipografiei».

În „Biblioteca nouă“, ce se tipărește la Craiova în editura lui D. I. Benvenisti au apărut următorii numerii:

Nr. 1. Lord Byron, «Mazepa», poemă în versuri, trad. de Coșbuc.

Nr. 2. O. Lugoșianu, «Boscărie».

Nr. 3. D. Teleor, «Povestiri».

Nr. 4. A. Lupu Antonescu, «Din viața săracă».

Nr. 5. Maria Baiulescu, «Note și impresiuni».

Vasile D. Păun, «Catastrofa Nibelungilor».

„LUGOȘANA“

= institut de credit și de economii, ca societate pe acțiuni în Lugoj. =

Primește depuneri spre fructificare

sub următoarele condițiuni:

- Depuneri cu anunț de 30 zile cu 5%;
- „ „ „ „ 60 „ „ 5¹/₂%;
- „ „ „ „ făcute de biserici, școli, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Darea de venit după interese o solvește institutul separat.

După starea cassei depuneri până la 500 fl. v. a. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și ridica și prin postă.

[1947] 10—

Direcțiunea.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 90.000.

Depuneri fl. 900.000. Circulația anuală fl. 10.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comanda.

[397] 21—25

Direcțiunea institutului.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu

MEMORIALUL

arhiepiscopului și metropolitului

Andrei baron de Șaguna

sau

luptele naționale-politice ale Românilor

1846—1873

de

NICOLAE POPEA,

archimandrit-vicar arhiepiscopesc.

Tomul I.

Prețul 1 fl. 30 cr.

La „Tipografia“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se află de vânzare

CARTEA DURERII

DE
EMIL BOUGAUD.

TRADUCERE DE
IACOB AFIN NICOLESCU.
Editor: Dr. E. DĂIANU.

Prețul 70 cr. (cu porto postal 73 cr.)

Această carte a fost recomandată de
cătră Exc. Sa Metropolitul Victor Mi-
hályi de Apșa printr'un circular special.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu
se află de vânzare, cu prețul de 20 cr. broșura:

Die rechtliche Grundlage des Dualismus

Basa de drept a dualismului

de
Dr. N. D. cavalier de Preda.

Broșura aceasta, scrisă nemțește și apă-
rută în Viena, este dedicată energicului

Dr. Carol Lueger.

La „Tipografia“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se află de vânzare

„POESII“

DE
IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“ ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[808] 52—

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobiliu etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitale pe cazul morții și pentru termine fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1892 fl. 954,106.—	în a. 1870—1892 fl. 754,999
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,11
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59.67
în a. 1895 „ 50,463.35	în a. 1895 „
Suma fl. 1.095,828.40	Suma

2,030.468 fl. 11 cr.

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție

960.343 fl. 42 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu,
(Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov
(H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Foarte exact umblă

numai meritabilele oroloage de buzunar helvețiene, în frumoase cutii de
nickel, acoperite; umblă 36 ore, pe lângă cinstită garanție de 3 ani;

se află la

[1958] 3—20

IULIU ERÖS,

orologier, optic și proprietar de cel mai mare deposit de

oroloage, giuvaere, mărfuri de aur și argint.

Edificiul „Transilvaniei“. Sibiu. Strada Cisnădiei nr. 3.

Fabrică de casse.

Am onorul a aduce la cunoștința p. t. publicului,
că am mărit atelierul meu și am arangiat o fabrică
de casse.

Spre încredințare, că furnizez numai marfă bună
și frumoasă, servească împregiurarea, că vând casse
fabricate exclusiv numai de mine, și stă în voea fie-
cărui a se convinge cu privilegiul comandelor în atelier
despre bunătatea materialului și conștientiositatea exe-
cutării.

Încredințând p. t. publicul pe deplin, că atât la
cassele noue cât și la reparaturi și deschideri voi face
cele mai ieftine prețuri și voi executa în cel mai
conștientios mod toate comandele, semnez în speranța
unei clientele binevoitoare

[950] 20—

cu distinsă stimă

Gustav Moess,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Comunelor bisericesti și politice li-se acordă și plătirea în rate.